

GYÖRGY ATTILA:

Harcosok könyve

György Attila könyve egy attitűd posztulálása, szellemi útmutatás, intés és intelem, traktátus, filozófiai gyűjtemény. Zavarba ejtő műfaji kavalkád: a kötet szövegeinek látszólagos egyszerűsége mögött a fenti műfaji, elméleti struktúrák – látens, ám aktiválható szegmensként, olvastaként – húzódnak meg, aktiváljuk, befogadásuk, illetőleg beemelésük az értelmezés aktusába azonban már az olvasó feladata lesz.

A *Harcosok könyve* filozófiája legalább olyan sokrétű, mint a műfaji megközelítés lehetőségei; György Attila a keleti harcok mítoszából egy – vélhetően magyar – archetípust felállít, és az érkező harcok kérésre, mint legyőzhetetlen, mint legyőzhetetlen számára a megdicsőülés pillanata, őrzőként is uralkodik a többiek felett.

Olybá tűnik, hogy György Attila sikeresen elegyítette a magyar kelet-mítoszokat a 19. századi nietschei filozófiával. Különösen a hatalom akarásának illetően kiterjesztése figyelemreméltó, de az emberfeletti ember és a harcok közé vonandó ekvivalencia is elgondolkodtató lehet.

Harcosát tág kontextusban helyezi el; térbeli kiterjedése gyakorla-

tilag európaiságát jelenti, időbeli kiterjedése pedig a népvándorlás korára nyúlik vissza. Mindez természetesen csak akkor igaz, ha elfogadjuk a hagyományos történeti megközelítést, s a *Harcosok könyvét* történetileg meghatározott, s arra reflektálni akaró alkotásként vizsgáljuk.

Az írások olyan általános pozíciókat teremtenek, amelyből indulva az európai népek története újraírhatóvá, felülvizsgálhatóvá válik. (Egy helyütt a szerző a felvilágosodás eszmerendszerének kritikáját végzi el, csak azért, hogy az általa igaznak gondolt testvériségről, szabadságról, egyenlőségről szólhasson.)

Mindez egy olyan eszmélkedési folyamatot generál, amelynek során régi fogalmaink újabbakkal telítődnek, sőt néhol észrevehetően meglévő kategóriáink teljes fellazítása, felszámolása a cél.

A mítosz, a harcok mítosza egyes tartalmakból materializálódik; felépítettsége, beszédmódja gyakran predikatív, sőt preskriptív. Vagyis harcok az, aki képes megfelelni a rendszerbe foglalt etikai normáknak, aki képes életét az írtaknak megfelelően berendezni – aki képes harcokként élni.

A kötet rövid darabjai füzérszerűen kapcsolódnak; egymáshoz való viszonyuk kiegészítő, megerősítő, elmélyítő jellegű. Az nem kérdés,

hogya a rendszer működik, hiszen megfelelő analógiák révén bármi működhet rendszerként, de akár magatartásformaként is értelmezhetjük, egyfajta attitűdként. Létjogosultságát tehát nem kérdőjelezhetjük meg, az azonban erősen kérdéses, hogy a könyv szellemisége mennyiben követhető, követendő egy, a globalizálódás jeleit mutató európai környezetben. Bár lehet, hogy éppen ez szolgál mellette indokul.

Félreértés ne essék; távolról sem mondhatjuk, hogy globalizációellenes szöveggel van dolgunk. Azt azonban érdemes felvetni, amiről a kötet látens módon hallgat. Nevezetesen, hogy a tartós megmaradásnak milyen módozatai lehetségesek egy kétségkívül agresszív hatásmechanizmusú világterben. Kétségünk ne maradjon, a harc folyamatos; éppen folytonossága miatt nem veszünk róla tudomást.

Harcosként élni, élni a harcban, a harcért? Vajon nem szüntelen harc-e az élet? A kérdés csak az: vajon harcosként éljük-e avagy máshogyan? Mert nem mindenki harcos és nem mindenki uralkodó.

SÜTŐ CSABA ANDRÁS

*(Irodalmi Jelen Könyvek, Arad, 2005,
80 oldal, 1830 Ft)*

Magyarország és a kereszties háborúk

Lovagrendek és emlékeik

Bár a kereszties háborúk és a Szentföldön harcoló lovagrendek története ma is népszerűnek mondható, Magyarországon a téma iránt érdeklődő olvasók ritkán vannak abban a szerencsés helyzetben, hogy a korszakról szóló új könyvet vehessenek a kezükbe. Ha fellapozzuk a 19. századi ismeretterjesztő sorozatokat, biztos, hogy a korral foglalkozó résznek a kereszties háborúk kora lesz az alcíme. A marxista történetírás igyekezett bagatellizálni a korszak fontosságát, nyilvánvalóan annak egyháztörténeti vonatkozásai miatt. Egészen a közelmúltig egyáltalán nem jelent meg a témában magyar nyelven komoly könyv; az első fontos lépés Steven Runciman alapművének magyar kiadása volt, most pedig a magyar kutatók legjava írt hiánypótló könyvet. Hiánypótlót, mert még soha nem jelent meg ilyen részletes, a magyar aspektusokkal foglalkozó munka.

III. Béla uralkodása előtt hazánk csak átvonulási útvonalként került kapcsolatba a kereszties vállalkozásokkal. 1096 júniusában Könyves Kálmánnak több szervezetlen, Magyarországon átvonuló rabló kereszties haddal kellett megküzdenie. A keresztiesekkel szemben érthetően bizalmatlan uralkodó még ebben az